

ЗВІТ

з моніторингу функціонування роздрібного ринку електричної енергії у III кварталі 2020 року

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг

ЗМІСТ

ЗМІСТ	1
ВСТУП	3
I. Роздрібний ринок електричної енергії	4
1.1. Постачання електричної енергії	4
1.1.1. Постачання електричної енергії за договором постачання споживачу (ПВЦ)	4
1.1.2. Постачання за договором постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг (ПУП)	7
1.1.3. Постачання за договором про постачання електричної енергії постачальником «останньої надії» (ПОН)	9
1.2. Розподіл електричної енергії операторами систем розподілу (ОСР)	10
II. Роздрібні ціни на електричну енергію	14
III. Конкуренція	18
IV. Якість електропостачання	20

ТЕРМІНИ ТА СКОРОЧЕННЯ

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг	НКРЕКП, Регулятор
Закон України «Про ринок електричної енергії»	Закон
Оператор системи розподілу	ОСР
Постачальник універсальної послуги	ПУП
Постачальник «останньої надії»	ПОН
Постачальник за вільними цінами	ПВЦ
Постачальники послуг комерційного обліку	ППКО
Оператор системи передачі, ПрАТ «НЕК «Укренерго»	ОСП
Правила роздрібного ринку електричної енергії, затвержені постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 312	ПРРЕЕ
Ринок «на добу наперед»	РДН

ВСТУП

Моніторинг діяльності учасників ринку електричної енергії є одним із ключових завдань Регулятора відповідно до законів України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» та «Про ринок електричної енергії», а також зобов'язань України в рамках Договору про заснування Енергетичного Співтовариства та Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами – членами, з іншої сторони.

11 червня 2017 року набрав чинності Закон України «Про ринок електричної енергії». Закон направлений на розбудову лібералізованого, конкурентного ринку електричної енергії в Україні шляхом застосування принципів та механізмів, передбачених законодавством Енергетичного Співтовариства, які на практиці застосовуються на ринках електричної енергії країн ЄС.

Відповідно до Закону впровадження нового ринку електричної енергії здійснюється в два етапи. З 01.01.2019 стартувала робота роздрібного ринку електричної енергії за новими правилами, а з 01.07.2019 відбулось відкриття оптової частини ринку електричної енергії (ринок «на добу наперед», внутрішньодобовий ринок, балансуючий ринок та ринок допоміжних послуг).

На виконання вимог законодавства та з метою відстеження стану, тенденцій та ефективності функціонування та розвитку ринків у сферах енергетики та комунальних послуг та прийняття відповідних рішень, спрямованих на вирішення виявлених проблем, НКРЕКП 14 вересня 2017 року було прийнято постанову № 1120 «Про затвердження Порядку здійснення Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, моніторингу ринків у сферах енергетики та комунальних послуг» (далі – Порядок).

З метою збору даних і актуальної інформації, необхідних для здійснення моніторингу ринку електричної енергії, 29 березня 2019 року Регулятором було прийнято постанову № 450 «Про затвердження форм звітності з моніторингу для учасників ринку електричної енергії та інструкцій щодо їх заповнення». На основі показників, визначених Порядком, даних, отриманих із форм звітності¹ з моніторингу станом на 01 грудня 2020 року, форм звітності щодо показників якості електропостачання², та інформації, отриманої з офіційних вебсайтів операторів систем розподілу, Регулятор інформує про функціонування роздрібного ринку електричної енергії в третьому кварталі 2020 року.

¹ Форма звітності № 5-НКРЕКП-моніторинг-розподіл (квартальна) «Звіт про обсяг розподілу та купівлі електричної енергії»;

Форма звітності № 6-НКРЕКП-моніторинг-розподіл (квартальна) «Звіт про рівень розрахунків»;

Форма звітності № 3-НКРЕКП-моніторинг-постачання (місячна) «Звіт про обсяги закупівлі електричної енергії»;

Форма звітності № 6-НКРЕКП-моніторинг-постачання (місячна) «Звіт про обсяги постачання постачальником універсальної послуги»;

Форма звітності № 7-НКРЕКП-моніторинг-постачання (квартальна) «Звіт про надання послуг «останньої надії»»;

Форма звітності № 8-НКРЕКП-моніторинг-постачання (місячна) «Звіт про обсяги постачання постачальником «останньої надії» та рівень розрахунків»;

Форма звітності № 9-НКРЕКП-моніторинг-постачання (квартальна) «Звіт про розрахунки за спожиту електричну енергію»;

Форма звітності № 12-НКРЕКП-моніторинг-постачання (квартальна) «Звіт про ціни на роздрібному ринку електричної енергії»

Форма звітності № 11-НКРЕКП (квартальна) «Звіт щодо показників надійності (безперервності) електропостачання»;

Форма звітності № 12-НКРЕКП-розподіл (квартальна) «Звіт щодо показників комерційної якості надання послуг з розподілу електричної енергії»;

Форма звітності № 12-НКРЕКП-постачання (квартальна) «Звіт щодо показників комерційної якості надання послуг з постачання електричної енергії».

² Постанови НКРЕКП від 12.06.2018 № 373 «Про затвердження Мінімальних вимог до якості обслуговування споживачів електричної енергії кол-центрами», від 12.06.2018 № 374 «Про затвердження форм звітності щодо показників якості електропостачання та інструкцій щодо їх заповнення», від 12.06.2018 № 375 «Про затвердження Порядку забезпечення стандартів якості електропостачання та надання компенсацій споживачам за їх недотримання».

I. Роздрібний ринок електричної енергії

Роздрібний ринок електричної енергії – система відносин, що виникають між споживачем електричної енергії та електропостачальником у процесі постачання електричної енергії, а також іншими учасниками ринку, які надають пов'язані з постачанням електричної енергії послуги.

Учасниками роздрібного ринку електричної енергії є:

- ✓ Електропостачальники;
- ✓ Оператор системи передачі;
- ✓ Оператори систем розподілу;
- ✓ Оператори малих систем розподілу;
- ✓ Споживачі (у тому числі основні споживачі та субспоживачі);
- ✓ Виробники електричної енергії (які підпадають під визначення розподіленої генерації).

1.1. Постачання електричної енергії

Відповідно до Закону постачання електричної енергії є конкурентним видом діяльності та здійснюється електропостачальниками на підставі ліцензії на право провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії споживачу, виданої НКРЕКП. Відповідно до положень Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії споживачу, затверджених постановою НКРЕКП від 27 грудня 2017 року № 1469, місцем провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії споживачу є територія України, крім постачання універсальної послуги та постачання «останньої надії», для яких місцем провадження господарської діяльності є територія, яка визначається відповідно до положень Закону.

Формування кінцевих цін електропостачальниками, що здійснюють продаж електричної енергії споживачам, не підлягає регулюванню, крім випадків, передбачених Законом щодо постачальника універсальних послуг та постачальника «останньої надії».

1.1.1. Постачання електричної енергії за договором про постачання споживачу (ПВЦ)

Постачання електричної енергії (ПВЦ) здійснюється на підставі договору про постачання електричної енергії споживачу, який розробляється електропостачальником на основі Примірного договору про постачання електричної енергії споживачу, форма якого затверджена НКРЕКП у складі ПРРЕЕ. Постачання електричної енергії за цим договором здійснюється за вільними цінами. Відмінність цього типу договору від інших типів договорів на постачання електричної енергії полягає в тому, що споживач та електропостачальник за домовленістю можуть будувати свої взаємовідносини шляхом доповнення і конкретизації змісту та умов договору, зміни окремих умов договору за взаємною згодою сторін, зокрема щодо вартості/ціни послуги, способу та порядку оплати, порядку обліку електричної енергії, порядку припинення та відновлення постачання електричної енергії тощо, на взаємовигідних умовах.

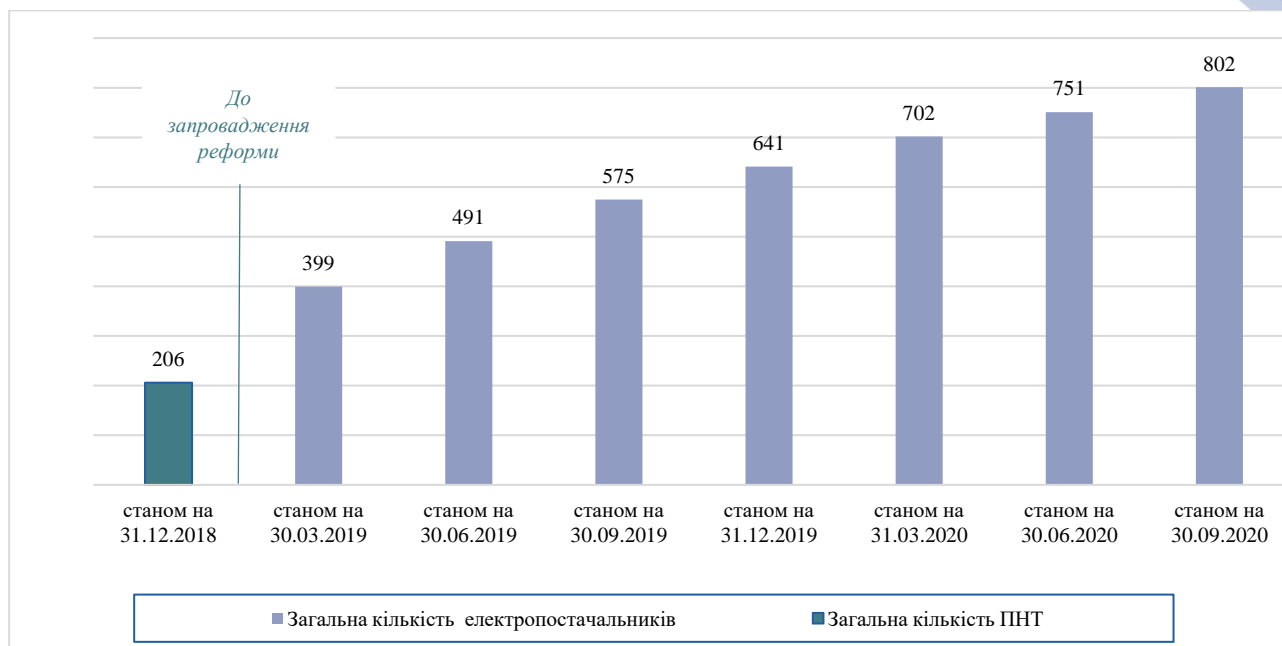

Рис. 1.1. Динаміка кількості електропостачальників протягом 2019 – 2020 рр.

З моменту лібералізації роздрібною сегмента ринку електричної енергії спостерігалося значне збільшення кількості електропостачальників. Так, протягом III кварталу 2020 року 54 суб'єктів господарювання отримали та 3 суб'єкти господарювання анулювали ліцензії на право провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії споживачу (рис. 1.1). При цьому активними на роздрібному ринку були 49 % електропостачальників.

Станом на кінець III кварталу 2020 року 302 суб'єктів господарювання мали ліцензію на постачання як електричної енергії, так і природного газу.

Частки укладених договорів про постачання електричної енергії споживачу з побутовими споживачами станом на кінець III кварталу 2020 року (рис. 1.2) становлять:

- з бюджетними установами – 9,4 %;
- з малими побутовими споживачами – 11,0 %;
- з іншими споживачами з договірною потужністю до 150 кВт – 5,9 %;
- з іншими споживачами з договірною потужністю більше 150 кВт – 73,5 %.

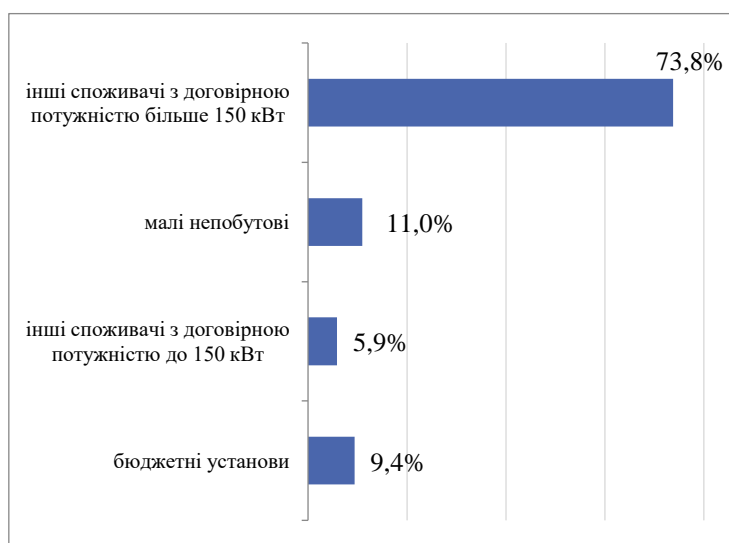

Рис. 1.2. Частки побутових споживачів за договором постачання побутовим споживачам, %

Заборгованість споживачів за послуги з постачання електричної енергії протягом III кварталу 2020 року за договором постачання електричної енергії споживачу (на основі даних 499 компаній) становила **2,37 млрд грн** (без ПДВ) або **8 % від загальної суми коштів**, нарахованої споживачам за фактично спожитий у III кварталі 2020 року обсяг електричної енергії (рис. 1.3).

Частка ПВД серед інших електропостачальників за обсягами постачання на кінець III кварталу 2020 року становила близько 57 % (рис. 1.4).

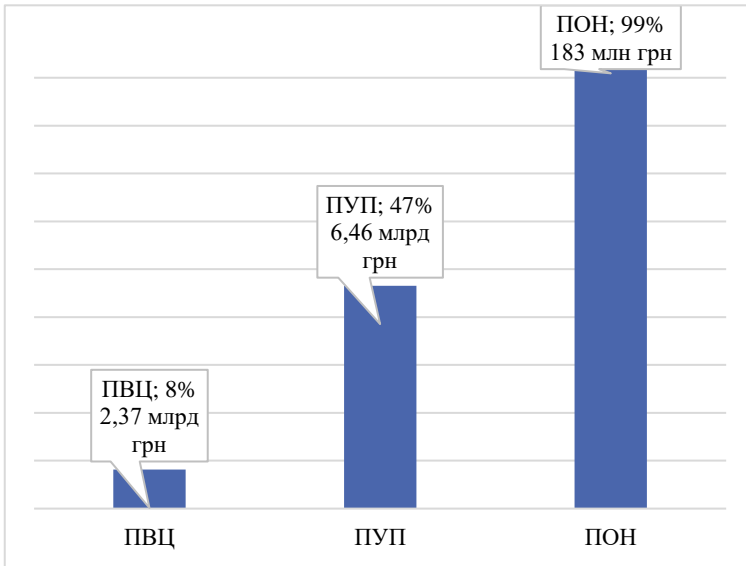

Рис. 1.3. Порівняння заборгованості споживачів перед ПВЦ, ПУП та ПОН за спожитий протягом III кв. 2020 р. обсяг електричної енергії

Найбільшу частку на ринку за обсягом постачання електричної енергії побутовим споживачам ПВЦ (49 %) займали: ТОВ «Д.Трейдінг» – 31,7 %, ТОВ «Енерго Збут Транс» – 7,5 %, ТОВ «Київські енергетичні послуги» – 3,9 %, ТОВ «Торгова електрична компанія» – 3,3 % та ТОВ «ХІМ-ТРЕЙД» – 2,8 %.

Найбільшу частку на ринку за обсягом постачання електричної енергії побутовим споживачам у розрізі власників ПВЦ займали: група компаній ДТЕК з часткою на ринку 39,5 %, ТОВ «Енерго Збут Транс» з часткою 7,5 % та група компаній ТОВ «Енергопоставка» з часткою 7,1 %.

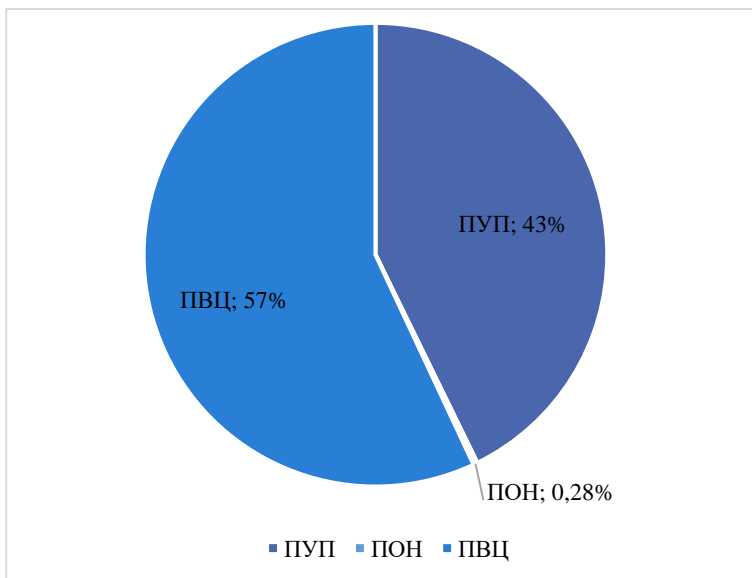

Рис. 1.4. Частка ПВЦ на роздрібному ринку електричної енергії, %

1.1.2. Постачання за договором постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг (ПУП)

Постачальник універсальної послуги – визначений відповідно до Закону електропостачальник, який виконує зобов'язання щодо надання універсальної послуги³. Упродовж трьох років з 01 січня 2019 року функції постачальників універсальних послуг на закріплених територіях (області та місто Київ) виконують 25 електропостачальників, створених у результаті здійснення заходів з відокремлення ОСР відповідно до вимог пункту 13 розділу XVII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону.

Постачальник універсальних послуг здійснює постачання електричної енергії на підставі договору про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг, який розробляється ПУП на основі Типового договору про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг, форма якого затверджена НКРЕКП у складі ПРРЕЕ. Особливістю цього типу договору є те, що сторони не можуть відступати від його змісту, але мають право конкретизувати його умови, які не суперечать законодавству. Це в першу чергу стосується питання визначення ціни на послуги постачальника універсальної послуги, оскільки ціни (тарифи) на універсальні послуги кожного ПУП до 31 грудня 2021 року встановлюються Регулятором у відповідності до вимог Закону.

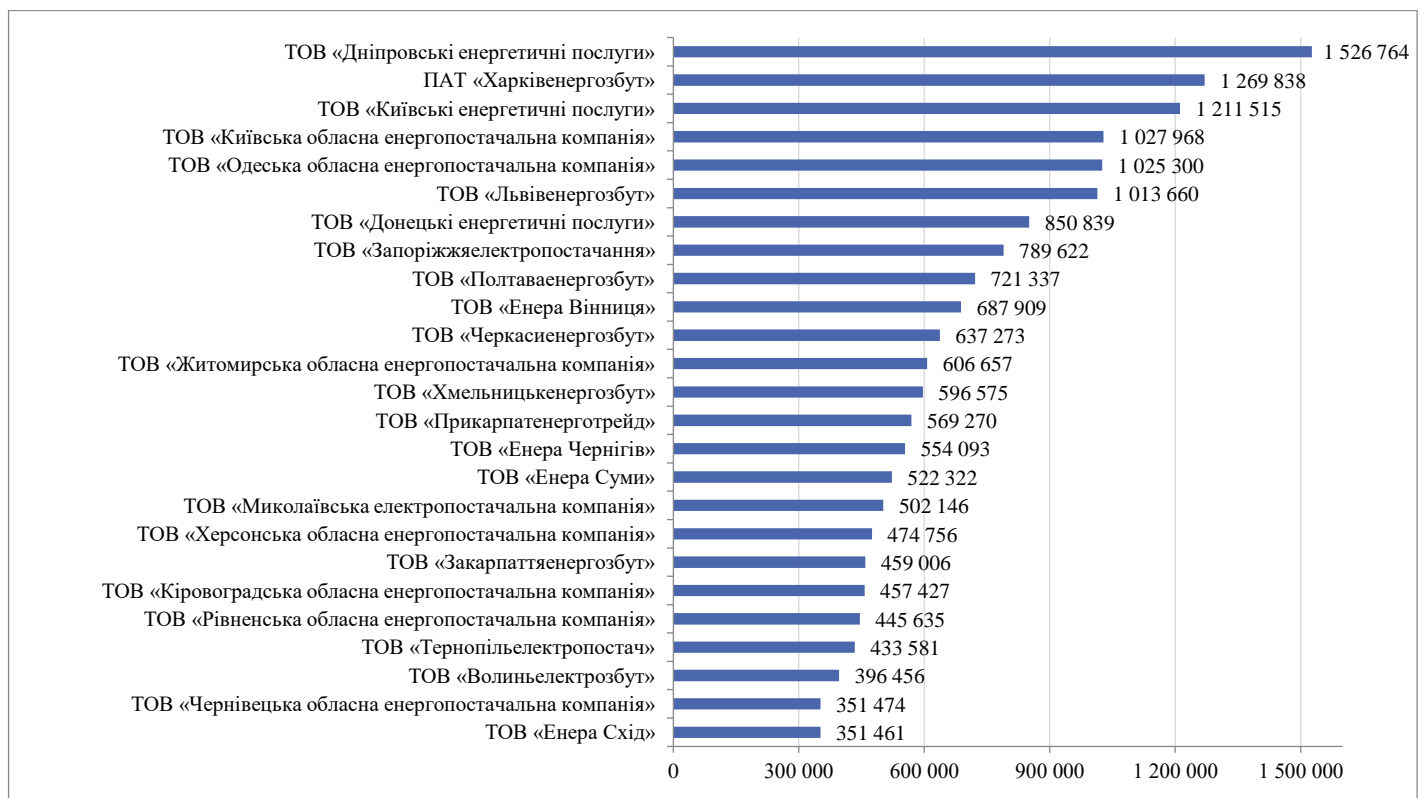

Рис. 1.5. Кількість укладених договорів про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг, од.

На кінець III кварталу 2020 року загальна кількість укладених договорів про постачання електричної енергії постачальниками універсальних послуг становила **17 482 884** (рис. 1.5). Найбільша кількість укладених договорів у компаній: ТОВ «Дніпровські енергетичні послуги» – 8,7 % від загальної кількості укладених договорів; ПАТ «Харківенергозбут» – 7,3 %; ТОВ «Київські енергетичні послуги» – 6,9 %; ТОВ «Київська обласна енергопостачальна компанія» – 5,9 %; ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія» – 5,9 %.

³ Універсальна послуга – постачання електричної енергії побутовим та малим непобутовим споживачам, що гарантує їхні права бути забезпеченими електричною енергією визначеної якості на умовах, визначених відповідно до Закону, на всій території України.

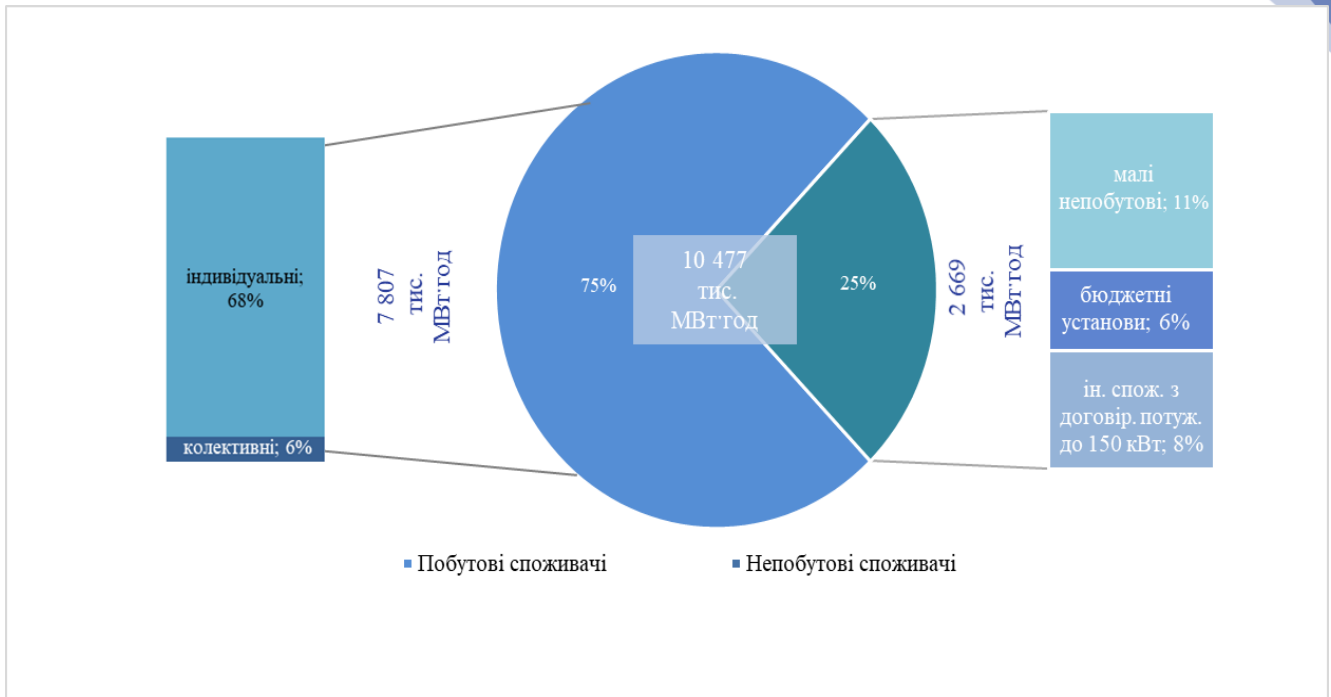

Рис. 1.6. Загальний обсяг споживання електричної енергії у ПУП, тис. МВт·год

Загальний обсяг споживання електричної енергії споживачами постачальників універсальних послуг протягом III кварталу 2020 року становив **10 477 тис. МВт·год** на загальну суму **16,3 млрд грн (без ПДВ)** (рис. 1.6). Найбільшу кількість електричної енергії споживали споживачі таких постачальників універсальних послуг: ТОВ «Київські енергетичні послуги» – 9,6 % від загального обсягу споживання; ТОВ «Дніпровські енергетичні послуги» – 9,3 %; ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія» – 8,3 %; ТОВ «Київська обласна енергопостачальна компанія» – 7,8 %; ПрАТ «Харківенергозбут» – 6,6 %.

Обсяг споживання електричної енергії побутовими споживачами становив **7 807 тис. МВт·год** або **75 %** від загального обсягу споживання ПУП протягом III кварталу 2020 року, частка споживання індивідуальними споживачами становила 92 % та колективними споживачами – 8 % від обсягу споживання побутовими споживачами. **Обсяг споживання електричної енергії непобутовими споживачами** становив **2 669 тис. МВт·год** або **25 %** від загального обсягу споживання споживачами ПУП протягом III кварталу 2020 року, частка споживання малими непобутовими споживачами становила 44 %, бюджетними установами – 23 % та іншими споживачами з договірною потужністю до 150 кВт – 33 % від обсягу споживання непобутовими споживачами.

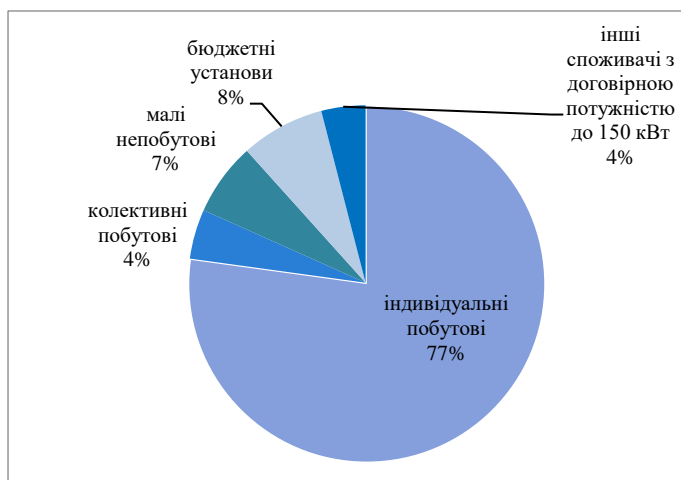

Рис. 1.7. Заборгованість споживачів ПУП за надану послугу

Заборгованість споживачів перед ПУП за надану в третьому кварталі 2020 року універсальну послугу становила **6,458 млрд грн** або **47 %** від нарахованої суми за спожитий у III кварталі 2020 року обсяг електричної енергії. Сума боргу індивідуальних побутових споживачів становила 4,983 млрд грн, сума боргу колективних побутових споживачів – 182 млн грн, малих непобутових споживачів – 428 млн грн, бюджетних установ – 493 млн грн та інших споживачів з договірною потужністю до 150 кВт – 260 млн грн. Частка боржників за категоріями споживачів наведена на рис. 1.7.

Рис. 1.8. Частка 5 найбільших ПУП за обсягами постачання та кількістю укладених договорів

Найбільшу частку на ринку за обсягом постачання електричної енергії споживачам ПУП та кількістю укладених договорів займали: ТОВ «Дніпровські енергетичні послуги», ТОВ «Київські енергетичні послуги», ТОВ «Київська обласна енергопостачальна компанія», ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія» та ПрАТ «Харківенергозбут» (рис. 1.8).

1.1.3. Постачання за договором про постачання електричної енергії постачальником «останньої надії» (ПОН)

Постачальник «останньої надії» – визначений відповідно до Закону електропостачальник, який за обставин, встановлених Законом, забезпечує безперебійне постачання електричної енергії споживачам на обмежений період часу. ПОН здійснює постачання електричної енергії на основі Типового договору про постачання електричної енергії постачальником «останньої надії», затвердженого ПРРЕЕ, та у випадках, передбачених Законом. Договір постачання електричної енергії між постачальником «останньої надії» і споживачем вважається укладеним з початку фактичного

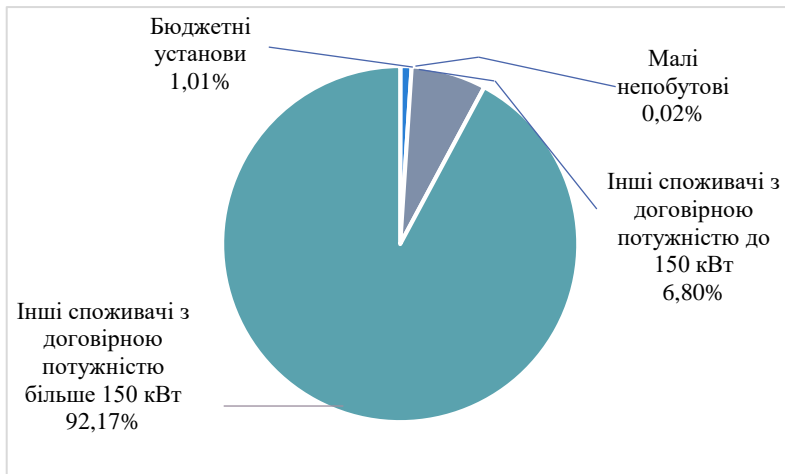

Рис. 1.9. Структура споживання споживачами ПОН за категоріями споживачів

постачання електричної енергії такому споживачу. Постачальник «останньої надії» постачає електричну енергію споживачу протягом строку, що не може перевищувати 90 днів. Після завершення зазначеного строку постачальник «останньої надії» припиняє електропостачання споживачу.

З метою забезпечення загального економічного інтересу в електроенергетичній галузі України, необхідного для задоволення інтересів громадян, суспільства і держави та з

урахуванням змін, внесеними Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення умов підтримки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії», розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2018 року № 1023-р постачальником «останньої надії» наразі визначено Державне підприємство зовнішньоекономічної діяльності «Укрінтеренерго».

Територія здійснення діяльності ДПЗД «Укрінтеренерго» як постачальника «останньої надії» – територія України, крім території, на якій органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повноваження.

Станом на 01.07.2020 кількість споживачів за договором ПОН становила 19. Протягом III кварталу 2020 року кількість споживачів змінювалась та на 30 вересня 2020 року становила 23 побутових споживача. При цьому основною причиною надання послуг з постачання електричної енергії споживачам постачальником «останньої надії» було необрання споживачем електропостачальника. У середньому тривалість постачання постачальником «останньої надії» у III кварталі 2020 року становила 38 днів.

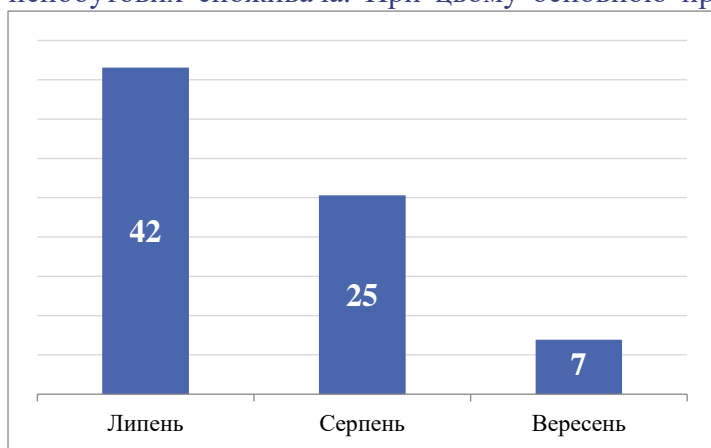

Рис. 1.10. Обсяг постачання електричної енергії за договором про постачання електричної енергії ПОН, тис. МВт-год

Загальний обсяг постачання електричної енергії за договорами про постачання електричної енергії ПОН протягом III кварталу 2020 року становив 74 тис. МВт-год (рис. 1.10) на загальну суму 183 млн грн (без ПДВ). Найбільшу частку у структурі споживання споживачами ПОН займають побутові споживачі з договірною потужністю більше

150 кВт (рис. 1.9).

За підсумками III кварталу 2020 року все ще спостерігається низький рівень платежів за послугу постачальника «останньої надії». Так, заборгованість споживачів, яким здійснювалося постачання електричної енергії за договором про постачання електричної енергії постачальником «останньої надії», станом на кінець III кварталу 2020 року становила 1,9 млрд грн (без ПДВ).

1.2. Розподіл електричної енергії операторами систем розподілу (ОСР)

Оператор системи розподілу – юридична особа, відповідальна за безпечну, надійну та ефективну експлуатацію, технічне обслуговування та розвиток системи розподілу і забезпечення довгострокової спроможності системи розподілу щодо задоволення обґрунтованого попиту на розподіл електричної енергії з урахуванням вимог щодо охорони навколишнього природного середовища та забезпечення енергоефективності. ОСР надає послугу з розподілу електричної енергії на основі договору споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії. Споживач за власним вибором (крім постачання електричної енергії постачальниками універсальних послуг або «останньої надії») оплачує послугу з розподілу за тарифами, встановленими НКРЕКП, безпосередньо на рахунок ОСР або через електропостачальника. Такий вибір зазначається в договорі про постачання електричної енергії споживачу (обраній споживачем комерційній пропозиції). У звітному періоді діяльність з розподілу електричної енергії здійснювали **32 ОСР**. Найбільшу кількість договорів зі споживачами/користувачами про надання послуг з розподілу електричної енергії, як і в попередніх кварталах, укладено такими компаніями: АТ «ДТЕК Дніпровські електромережі» – 8,0 %; АТ «Харківобленерго» – 7,1 %; ПрАТ «ДТЕК Київські електромережі» – 6,9 %; АТ «ДТЕК Одеські електромережі» – 5,9 %; ПрАТ «ДТЕК Київські регіональні електромережі» – 5,7 % від загальної кількості укладених договорів (рис. 1.11).

Найбільша кількість електропостачальників отримали доступ до електричних мереж ОСР таких компаній: ПрАТ «ДТЕК Київські регіональні електромережі», АТ «ДТЕК Дніпровські електромережі», ПАТ «Запоріжжяобленерго», АТ «Харківобленерго», ПрАТ «ДТЕК Київські електромережі» та (рис. 1.12) шляхом укладення договорів електропостачальника про надання послуг з розподілу електричної енергії з відповідними ОСР.

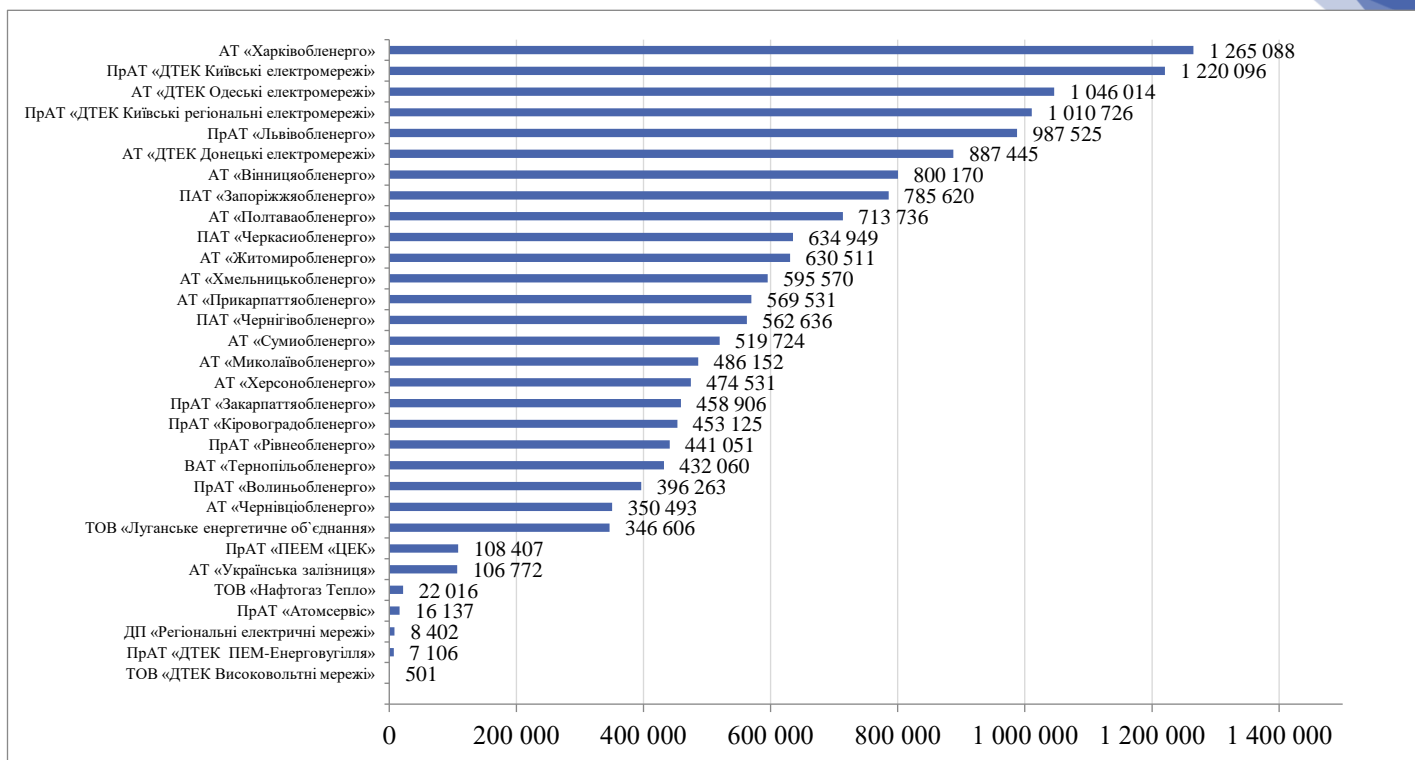

Рис. 1.11. Кількість укладених договорів про надання послуги з розподілу електричної енергії зі споживачами, од.

Загальний обсяг розподілу (корисний відпуск/віддача) операторами систем розподілу протягом III кварталу 2020 року становив **25 527 тис. МВт-год**. Втрати електричної енергії в системі розподілу електричної енергії по 1 та 2 класах напруги протягом III кварталу 2020 року становили **2 310 тис. МВт-год**, що в середньому складає 9,1 % від загального обсягу розподілу ОСР (рис. 1.13).

Рис. 1.12. Кількість електропостачальників на території ліцензованої діяльності ОСР

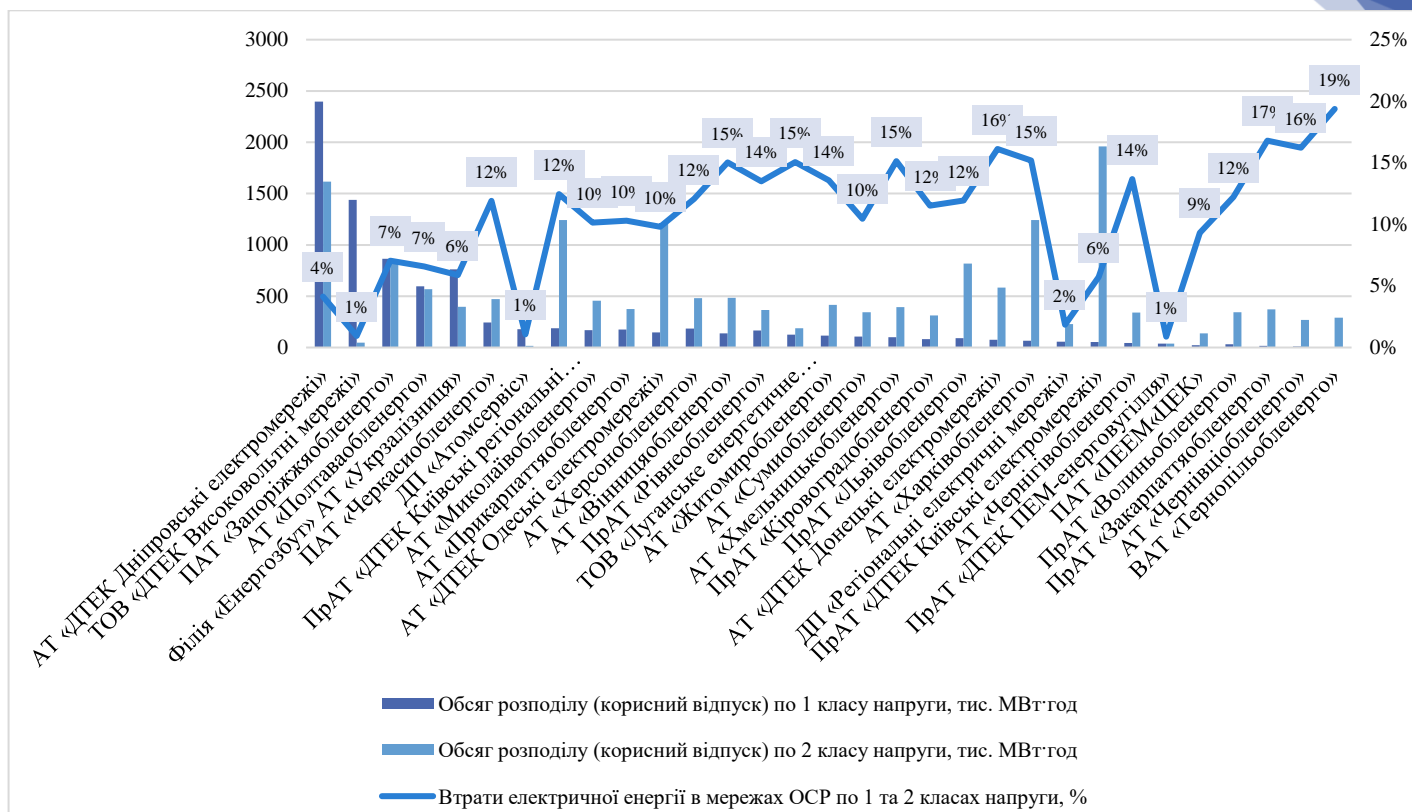

Рис. 1.13. Загальний обсяг розподілу та втрат електричної енергії, тис. МВт·год

Обсяг розподіленої електричної енергії (корисний відпуск/віддача) по 1 класу напруги кінцевим споживачам (без втрат) протягом III кварталу 2020 року становив **8 677 тис. МВт·год**, з нього 92 % розподілено побутовим споживачам. **Обсяг розподіленої електричної енергії (корисний відпуск) по 2 класу напруги** кінцевим споживачам протягом III кварталу 2020 року становив **16 849 тис. МВт·год**, з нього 46 % розподілено побутовим споживачам, 25 % – споживачам з договірною потужністю більше 150 кВт (рис. 1.14). **Обсяг розподіленої електричної енергії (корисний відпуск) по 2 класу для власних господарських потреб** операторів систем розподілу протягом III кварталу 2020 року становив **20 тис. МВт·год**. Варто зазначити, що 15 % обсягу розподілу кінцевим споживачам по 2 класу напруги транспортовано мережами основних споживачів.

Заборгованість споживачів/користувачів системи за послугу з розподілу електричної енергії мережами ОСР протягом III кварталу 2020 року становила **537 млн грн** (без ПДВ) або 4 % від нарахованої суми за розподілений у III кварталі 2020 року обсяг електричної енергії, з яких:

- **115 млн грн** – заборгованість побутових споживачів;
- **422 млн грн** – заборгованість електропостачальників.

Більшість ОСР для цілей своїх господарських потреб уклали як споживачі договори про постачання електричної енергії споживачу з компаніями, які входять до складу вертикально інтегрованих компаній (з афілійованими компаніями), до складу яких входять ОСР. Протягом III кварталу 2020 року **операторами системи розподілу** в афілійованих електропостачальників було закуплено **12 тис. МВт·год** (65 % від загального обсягу закупівлі) електричної енергії для **власних господарських потреб**.

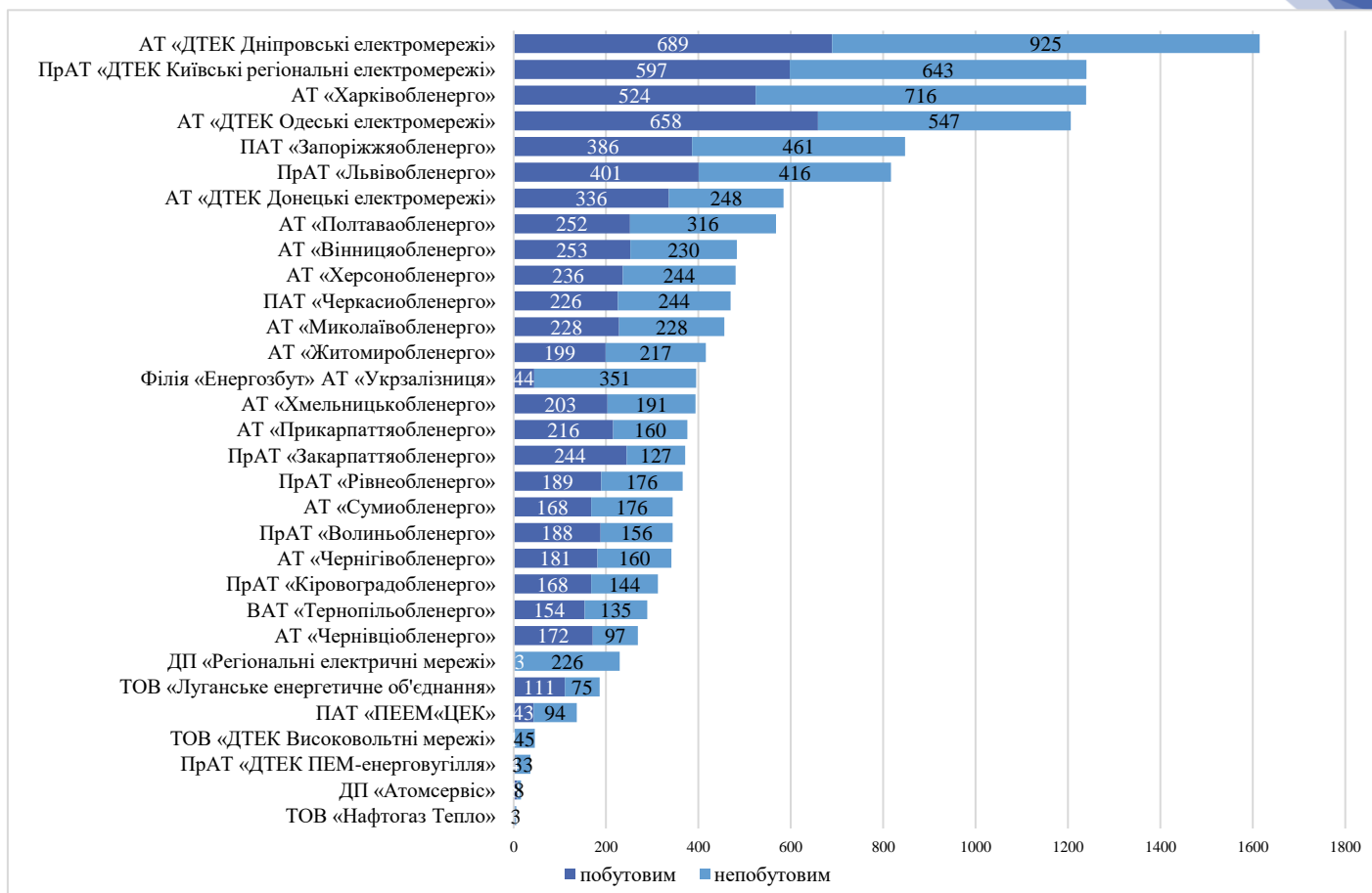

Рис. 1.14. Загальний обсяг розподілу (корисний відпуск) по 2 класу напруги за категоріями споживачів, тис. МВт-год

II. Роздрібні ціни на електричну енергію

Постачання електричної енергії споживачам здійснюється за вільними цінами, окрім випадків покладення на електропостачальника зобов'язань з надання універсальних послуг або виконання функцій постачальника «останньої надії». Ціни на послуги постачальника універсальних послуг визначаються у відповідності до Порядку формування цін на універсальні послуги, затвердженого постановою НКРЕКП від 05.10.2018 № 1177. Ціна постачальника «останньої надії» визначається відповідно до Порядку формування ціни, за якою здійснюється постачання електричної енергії споживачам постачальником «останньої надії», затвердженого постановою НКРЕКП від 05.10.2018 № 1179.

Роздрібний тариф, за яким споживач оплачував спожиту електричну енергію, **формувався** із:

- **закупівельної ціни** електричної енергії як товару, яку електропостачальник закупив за двосторонніми договорами та/або на організованих сегментах ринку;
- **тарифу на послуги з передачі** електричної енергії;
- **тарифу на послуги з розподілу** електричної енергії (у випадку присіднання до мереж ОСР) на відповідному класі напруги, встановленого НКРЕКП;
- **складової, яка забезпечувала покриття витрат з постачання** електричної енергії, або тарифу на послуги постачальника універсальних послуг, або тарифу на послуги постачальника «останньої надії».

Тарифи на розподіл електричної енергії для кожного оператора системи розподілу є різними і залежать від багатьох факторів, зокрема: структури та стану електричних мереж, втрат електроенергії в мережах, структури та обсягів споживання електроенергії, площі території, що обслуговується. Встановлення тарифів на послуги з розподілу електричної енергії на 2020 рік, зокрема які діяли з 01.08.2020, здійснено відповідно до Порядку встановлення (формування) тарифів на послуги з розподілу електричної енергії, затвердженого постановою НКРЕКП від 05.10.2018 № 1175 (рис. 1.15).

З 01.08.2020 року тариф на послугу з розподілу електричної енергії для переважної більшості операторів розподілу знизився порівняно із його попередньо встановленим рівнем. Таке зниження спричинено, зокрема за рахунок перегляду статті витрат «Витрати, пов'язані з купівлею електричної енергії з метою компенсації технологічних витрат електричної енергії на її розподіл». Розрахунок здійснено з урахуванням фактичного зниження цін електричної енергії на РДН у I півріччі 2020 року порівняно з прогнозованою ціною електричної енергії на РДН на 2020 рік, яку було враховано при розрахунку тарифів на послуги з розподілу електричної енергії з 01.01.2020.

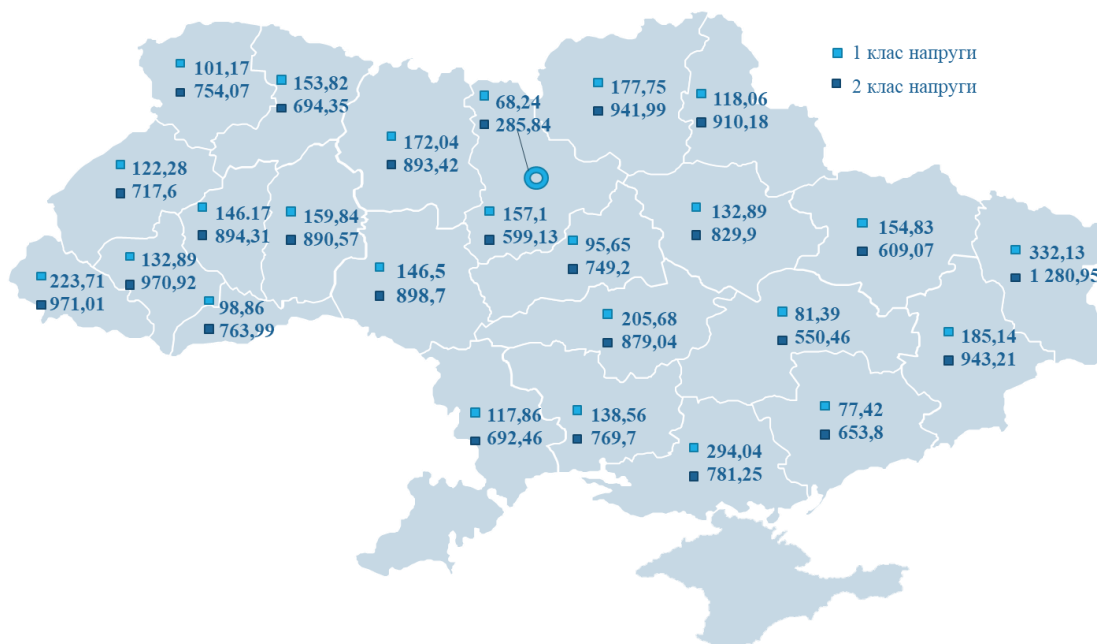

Рис. 1.15. Тарифи на послуги з розподілу електричної енергії регіональних ОСР, грн/МВт*год (без ПДВ).

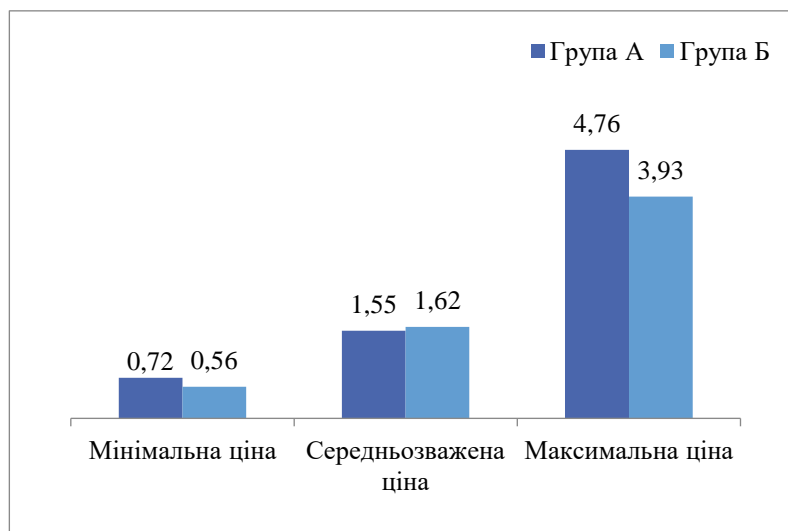

Рис. 1.18. Мінімальна, середня та максимальна ціни для побутових споживачів груп А і Б

За даними 548 компаній, які здійснюють постачання електричної енергії за вільними цінами, на роздрібному ринку протягом III кварталу 2020 року склалися такі фактичні ціни на електричну енергію (без вартості послуг операторів систем):

– **мінімальна ціна** для споживачів групи А⁴ – **0,72 грн/кВт·год** (без ПДВ) та групи Б⁵ – **0,56 грн/кВт·год** (без ПДВ);

– **середня ціна** для споживачів групи А – **1,55 грн/кВт·год** (без ПДВ) та групи Б – **1,62 грн/кВт·год** (без ПДВ);

– **максимальна ціна** для споживачів групи А – **4,76 грн/кВт·год** (без ПДВ) та групи Б – **3,93 грн/кВт·год** (без ПДВ) (рис. 1.18).

На основі даних 20 з найбільших електропостачальників за обсягами постачання електричної енергії побутовим споживачам за договором про постачання електричної енергії споживачу сформовано фактичні мінімальні, середні та максимальні ціни, що склалися протягом III кварталу для побутових споживачів групи А з договірною потужністю більше 150 кВт (без вартості послуг операторів систем) (рис. 1.19).

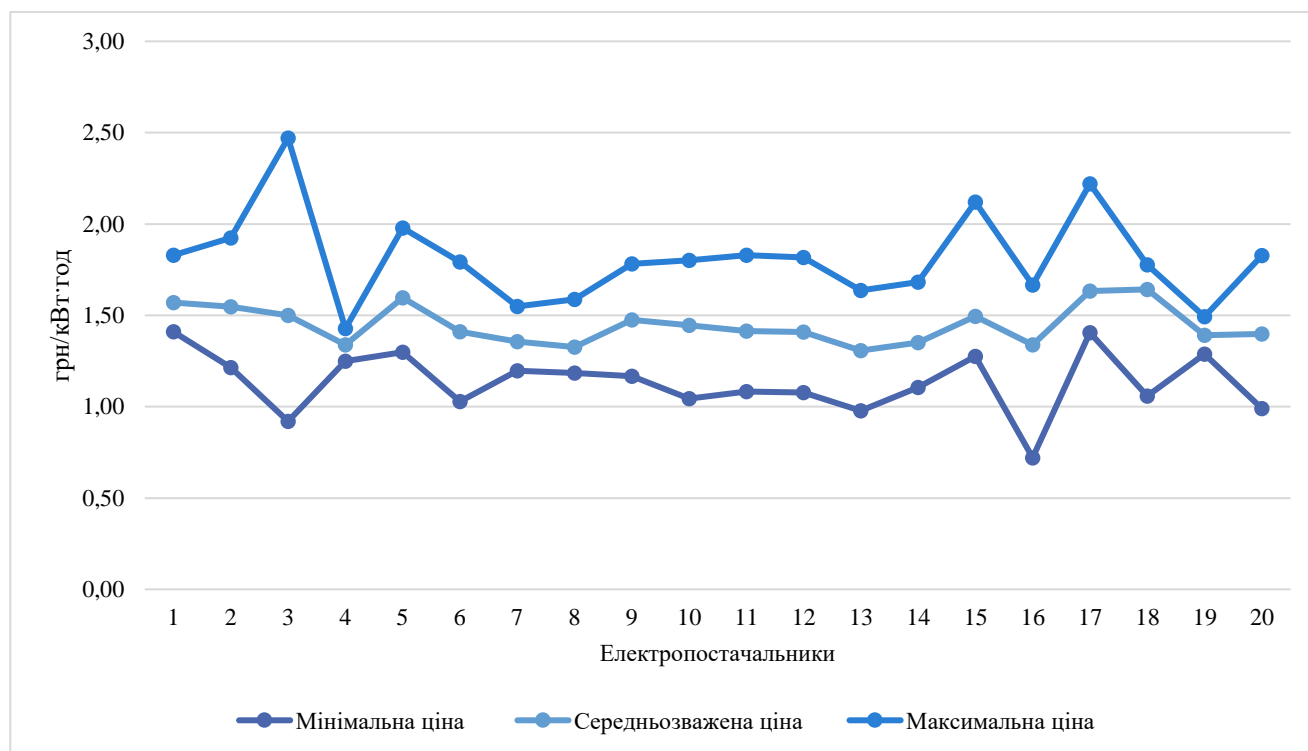

Рис. 1.19. Фактичні ціни на електричну енергію ПВЦ для побутових споживачів групи А з договірною потужністю більше 150 кВт, грн/кВт·год (без ПДВ)

⁴ Споживачі із площадками вимірювання, обсяг споживання електроенергії по яких визначається оператором системи за допомогою щодобового автоматизованого дистанційного зчитування облікованих даних лічильників (погодинного або меншого періоду інтеграції).

⁵ Без погодинного обліку.

Слід зазначити, що протягом III кварталу 2020 року не спостерігалось закономірності щодо залежності фактичних цін на електричну енергію (без урахування вартості послуг системних операторів) від договірної потужності споживачів (рис. 1.20⁶).

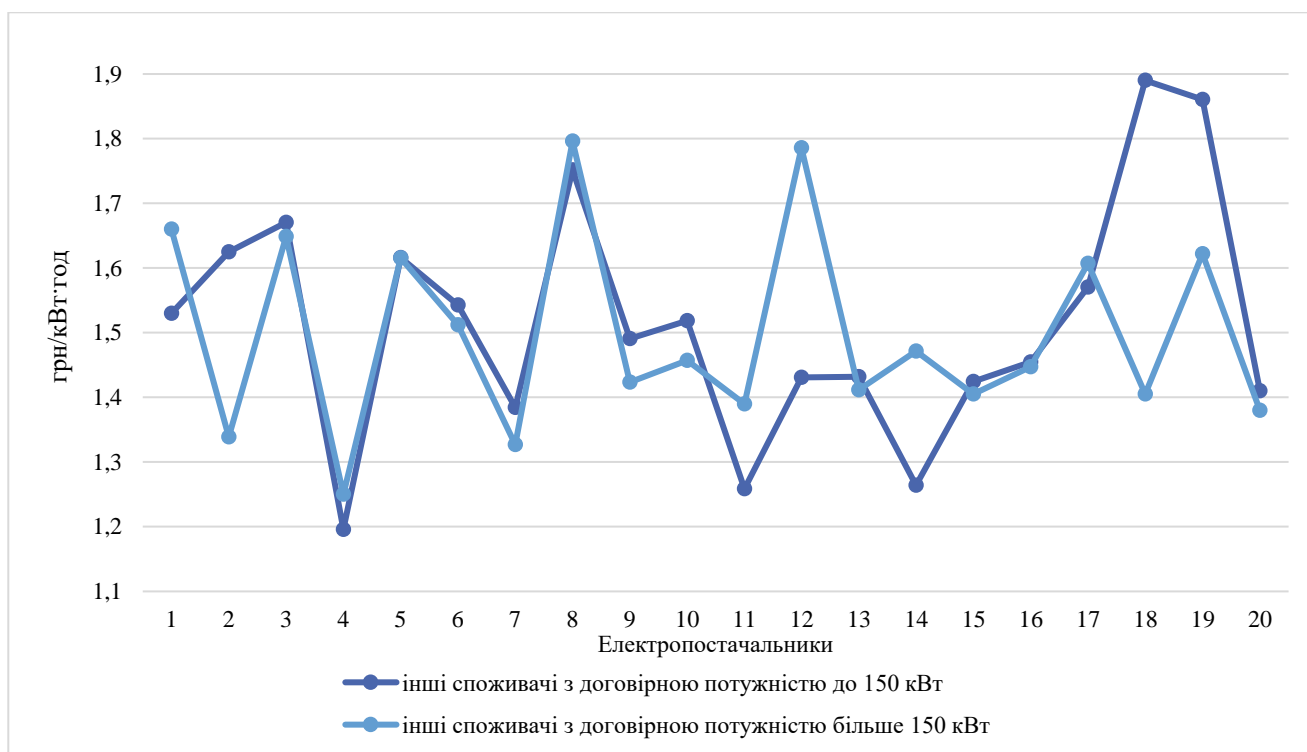

Рис. 1.20. Середньозважені ціни на електричну енергію ПВЦ для побутових споживачів групи Б, грн/кВт·год (без ПДВ)

⁶ За даними 20 з найбільших електропостачальників за обсягами постачання електричної енергії побутовим споживачам за договором про постачання електричної енергії споживачу

III. Конкуренція

Найбільшу частку на ринку за обсягом постачання електричної енергії побутовим споживачам серед електропостачальників (44,6 %) займали: ТОВ «Д.Трейдінг», ТОВ «Енерго Збут Транс», ТОВ «Київські енергетичні послуги», ТОВ «Дніпровські енергетичні послуги» та ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія» (рис. 1.21). Найбільшу частку на ринку за обсягом постачання електричної енергії побутовим споживачам у розрізі власників займали: група компаній ДТЕК з часткою на ринку 36,8 %, група компаній ТОВ «Енергопоставка» з часткою 9,9 % та ТОВ «Енерго Збут Транс» з часткою 6,3 % (рис. 1.22).

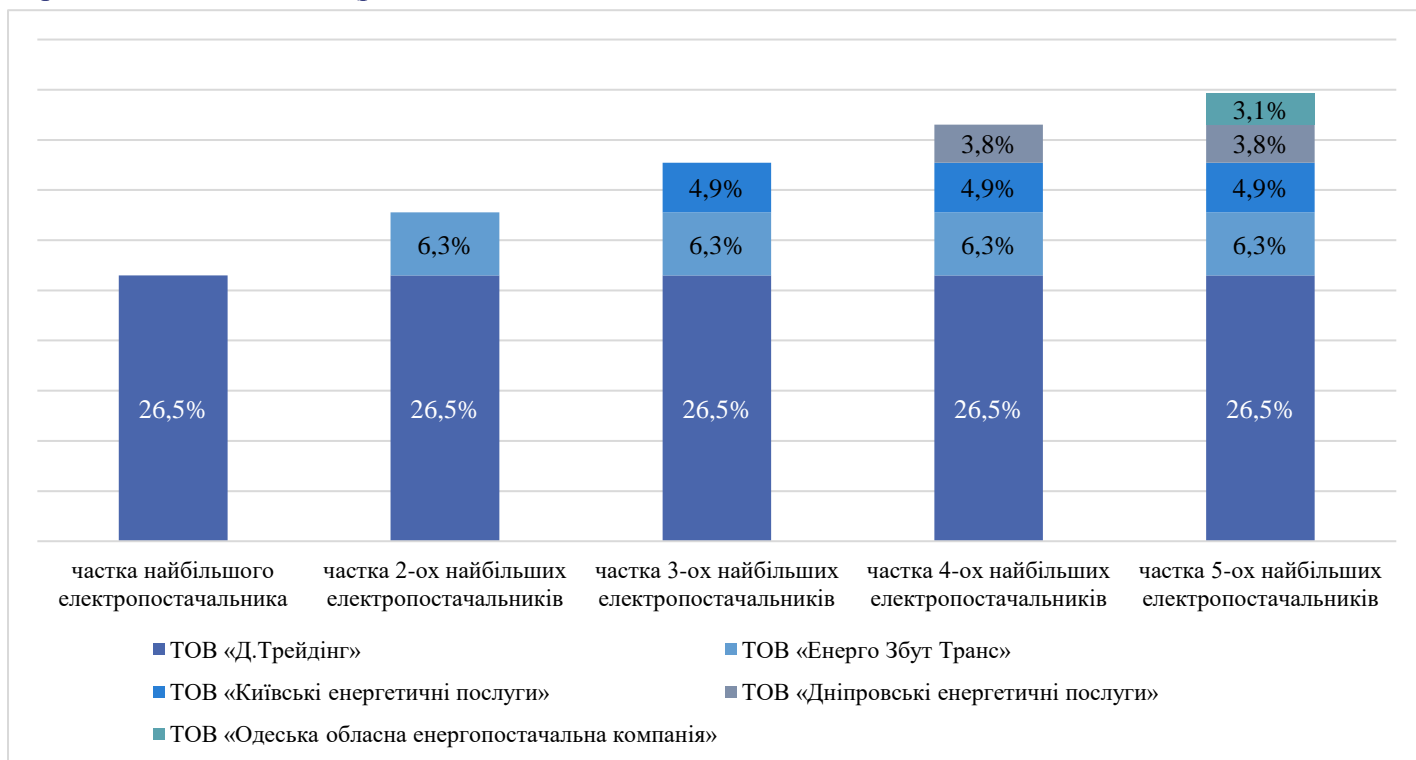

Рис. 1.21. Частки найбільших електропостачальників за обсягом постачання електричної енергії побутовим споживачам

Для оцінки рівня концентрації на роздрібному ринку електричної енергії використовується індекс Херфіндаля-Хіршмана (Herfindahl-Hirshman index, ННІ), який може мати значення від 0 до 10 000.

Значення індексу індекс Херфіндаля-Хіршмана (Herfindahl-Hirshman index, ННІ) дозволяє оцінити концентрацію діяльності певних суб'єктів господарювання на ринку. ННІ може мати значення від 0 до 1 000. Встановлена шкала градації рівня концентрації залежно від рівня індексу Херфіндаля-Хіршмана має таку інтерпретацію:

- 1) від 0 до 1000 – низький рівень концентрації (висока конкуренція);
- 2) від 1000 до 1800 – середній рівень концентрації (помірно концентрований ринок);
- 3) понад 1800 – високий рівень концентрації (низька конкуренція, загроза монополізації).

У III кварталі 2020 року індекс Херфіндаля-Хіршмана за обсягом постачання електричної енергії побутовим споживачам за ознакою наявності контролю в розумінні Закону України «Про захист економічної конкуренції» склав **1 568**, що говорить про середній рівень концентрації. Групування за власниками здійснювалось за принципом наявності вирішального впливу на електропостачальників фізичних або юридичних осіб, які володіють частками (акціями, паями) в розмірі, що перевищує 25 відсотків голосів у вищому органі управління відповідного електропостачальника.

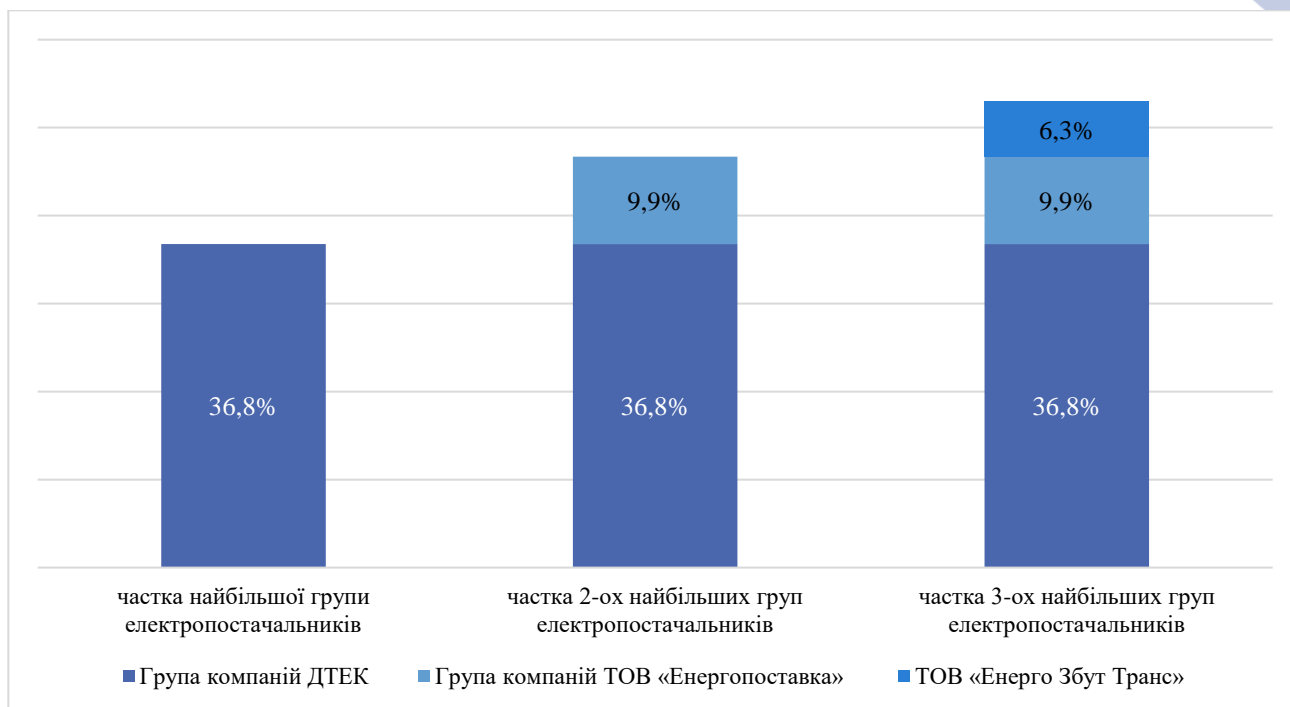

Рис. 1.22. Частки найбільших груп постачальників за обсягом постачання електричної енергії побутовим споживачам за власниками

IV. Якість електропостачання

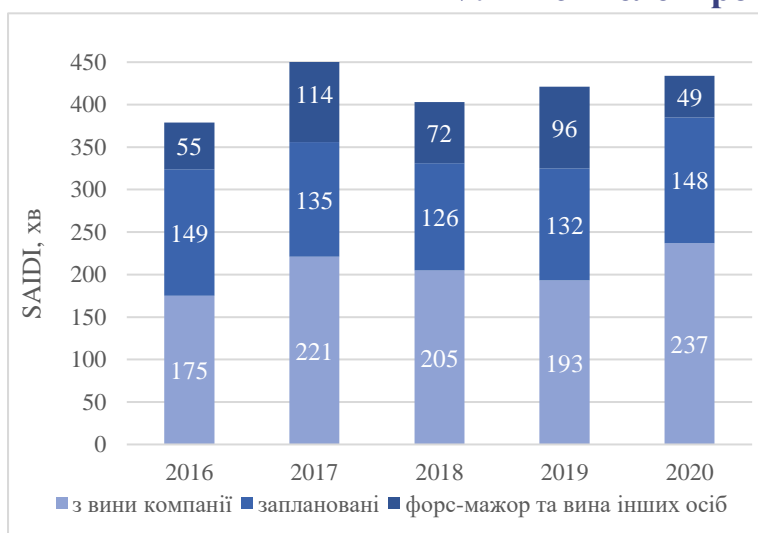

Рис. 1.23. Показники SAIDI у III кварталі 2016 – 2020 рр.

Відповідно до статті 18 Закону показники якості електропостачання характеризують рівень надійності (безперервності) електропостачання, комерційної якості надання послуг з передачі, розподілу та постачання електричної енергії, а також якість електричної енергії.

Надійність (безперервність) електропостачання характеризується кількістю, тривалістю перерв в електропостачанні та обсягом невідпущеної електричної енергії.

Одним з основних показників надійності (безперервності) електропостачання є індекс середньої тривалості довгих перерв в електропостачанні в системі (SAIDI), що розраховується як відношення сумарної тривалості довгих перерв в електропостачанні в точках комерційного обліку електричної енергії, в яких було припинене електропостачання, за звітний період до загальної кількості точок комерційного обліку електричної енергії.

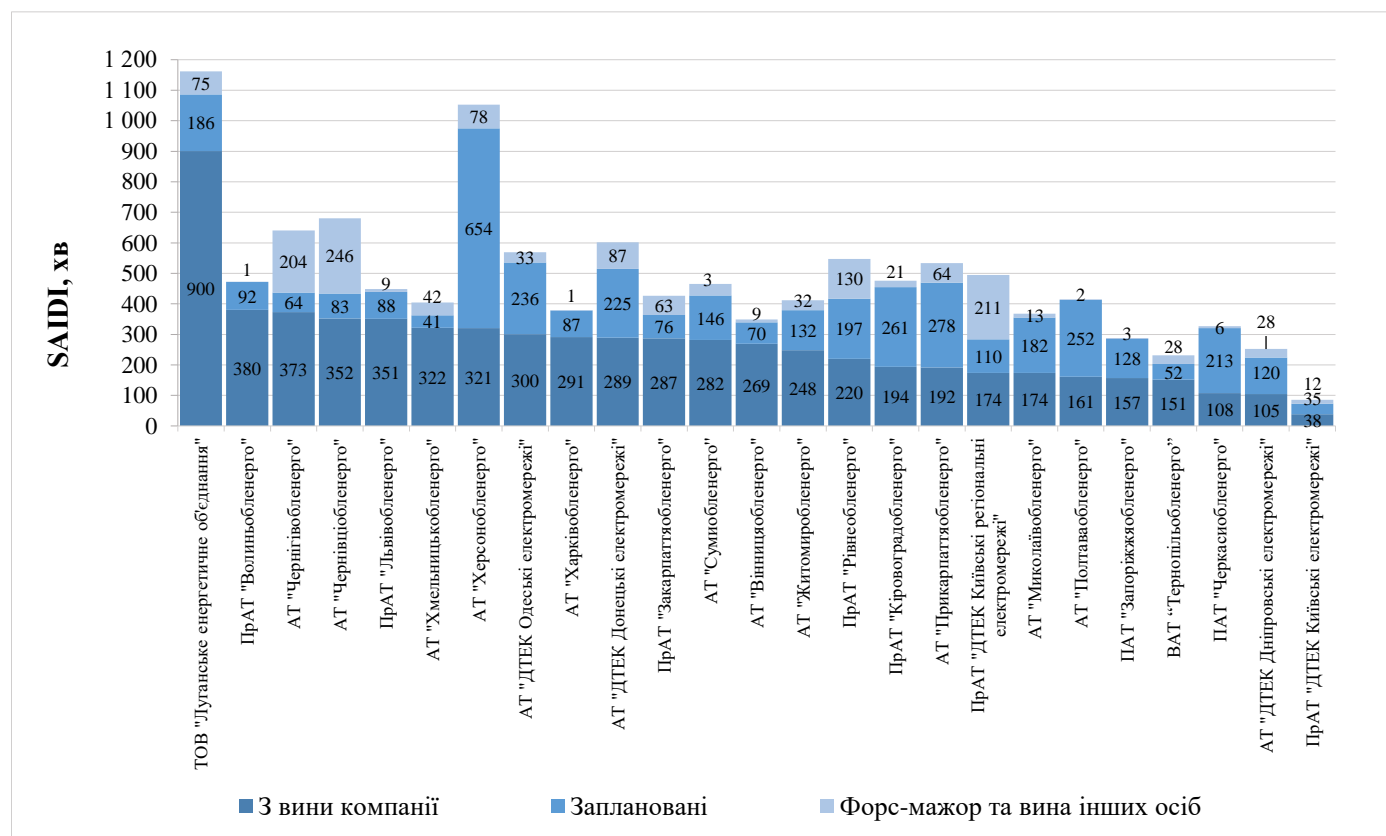

Рис. 1.24. Показники SAIDI у III кварталі 2020 року

У III кварталі 2020 року найвищі показники SAIDI з вини компанії зафіксовані в ТОВ «Луганське енергетичне об'єднання», ПрАТ «Волиньобленерго», АТ «Чернігівобленерго», АТ «Чернівецьобленерго», ПрАТ «Львівобленерго», АТ «Хмельницькобленерго», АТ «Херсонобленерго», АТ «ДТЕК Одеські електромережі» (рис. 1.24).

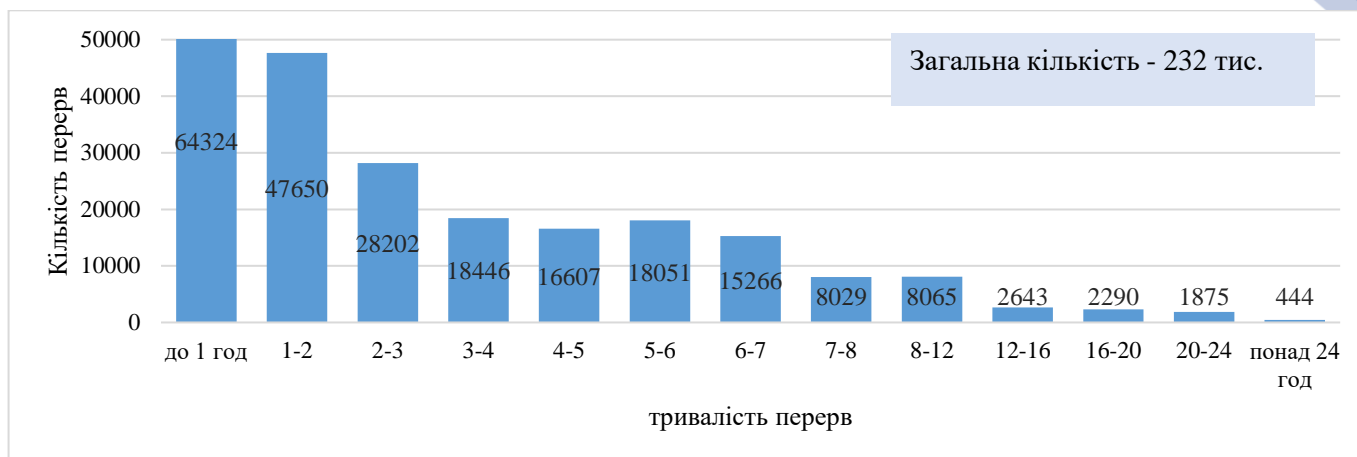

Рис. 1.25. Кількість та тривалість перерв в електропостачанні у III кварталі 2020 року (з усіх причин)

Протягом III кварталу 2020 року зафіксовано **231 892 перерви** в електропостачанні (з усіх причин). При цьому біля 50 % перерв тривали до 2 годин (рис. 1.25).

Комерційна якість надання послуг характеризує якість взаємовідносин ОСР, електропостачальника зі споживачем, зокрема дотримання встановлених нормативно-правовими актами строків надання послуг та виконання робіт щодо:

- 1) приєднання до системи розподілу;
- 2) надання послуг з розподілу електричної енергії;
- 3) відновлення електропостачання та забезпечення належної якості електричної енергії;
- 4) питань комерційного обліку;
- 5) відповідей на звернення та скарги споживачів тощо.

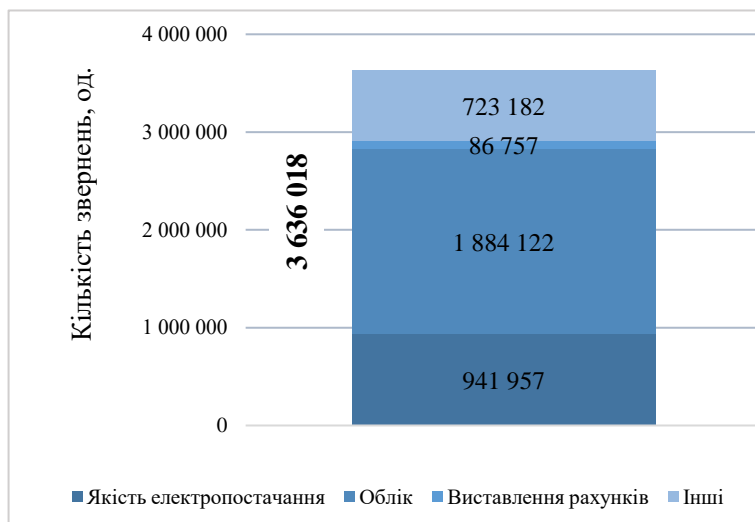

Рис. 1.26. Кількість звернень до операторів кол-центрів ОСР у III кварталі

В ОСР та електропостачальників, кількість споживачів яких перевищує 100 000, функціонують колцентри. У III кварталі 2020 року операторами колцентрів ОСР оброблено **3 636 018** звернень (рис. 1.26), операторами колцентрів електропостачальників – 1 166 797 звернення, з них 51 % - з питань виставлення рахунків.

Постачальниками універсальних послуг у III кварталі отримано **9 950** звернень споживачів, середня тривалість надання відповіді становила 5,5 діб. ОСР протягом III кварталу 2020 року всього було надано послуг, щодо яких законодавством встановлені терміни їх надання, – **104 512** од. У таблиці 1

представлені кількість та середня тривалість наданих послуг ОСР у розбивці за відповідними типами послуг.

Якість електричної енергії характеризується фізичними параметрами поставленої споживачу електричної енергії та їх відповідністю встановленому стандарту. Параметри якості електричної енергії в точках приєднання споживачів у нормальних умовах експлуатації мають відповідати параметрам, визначеним у ДСТУ EN 50160:2014 «Характеристики напруги електропостачання в електричних мережах загального призначення».

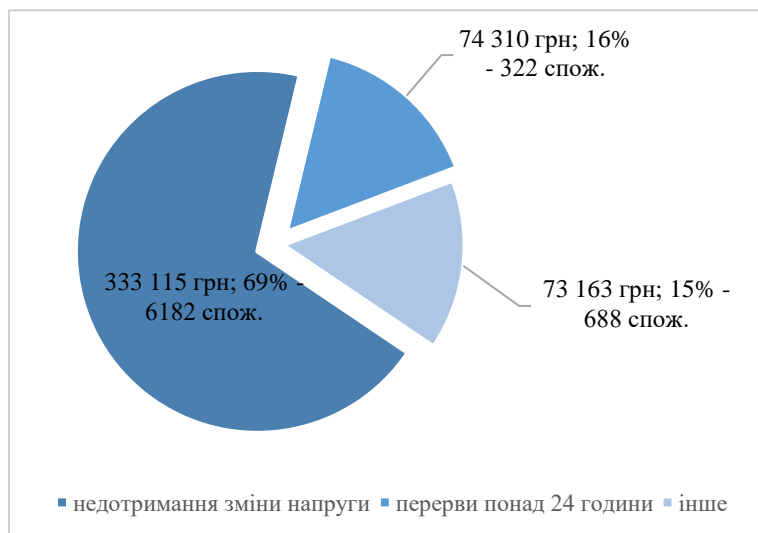

Рис. 1.27. Надання компенсацій споживачам за видами стандартів у III кварталі 2020 року

Порядком забезпечення стандартів якості електропостачання та надання компенсацій споживачам за їх недотримання (постанова НКРЕКП від 12.06.2018 № 375) затверджено гарантовані стандарти якості електропостачання та компенсації споживачам за їх недотримання.

Згідно зі звітними даними всього у III кварталі 2020 року було надано компенсацій 7 192 споживачам на загальну суму 480 588 грн (рис. 1.27).

Таблиця 1. Кількість наданих послуг ОСР та їх середня тривалість

Код послуги	Тип послуги	Кількість наданих послуг	Строк виконання послуги, визначений законодавством	Середній строк надання послуги
S1	Приєднання до мереж системи розподілу:	39433		4,50
S1.1	видача технічних умов на приєднання разом з проектом договору про приєднання:	28594		5,52
S1.1.1	стандартне приєднання	24816	10 роб. днів	5,34
S1.1.2	нестандартне приєднання (без необхідності погодження ТУ з ОСП)	3589	10 роб. днів	6,73
S1.1.3	нестандартне приєднання (з необхідністю погодження ТУ з ОСП)	189	20 роб. днів	5,90
S1.2	подання робочої напруги для проведення випробувань електрообладнання	331		1,79
S1.2.1	не потребує припинення електропостачання інших Користувачів	182	5 роб. днів	1,55
S1.2.2	потребує припинення електропостачання інших Користувачів	149	10 роб. днів	2,09
S1.3	підключення електроустановок Замовника до електричної мережі	10508		1,82
S1.3.1	не потребує припинення електропостачання інших Користувачів	6793	5 роб. днів	1,59
S1.3.2	потребує припинення електропостачання інших Користувачів	3715	10 роб. днів	2,22
S2	Видача:	18900		2,87
S2.1	паперового примірника укладеного договору про надання послуг з розподілу	5327	3 роб. дні	1,44
S2.2	підписаного ОСР паспорта точки розподілу	13573	10 роб. днів	3,43
S3	Відновлення електроживлення електроустановки споживача:	11573		1,51
S3.1	як була відключена за заявою споживача	122	5 роб. днів	1,89
S3.2	як була відключена за ініціативою ОСР	6358		1,49
S3.2.1	у міській місцевості	4905	3 роб. дні	1,32
S3.2.2	у сільській місцевості	1453	5 роб. днів	2,06
S3.3	як була відключена за зверненням електропостачальника	5093		1,53
S3.3.1	у міській місцевості	4029	3 роб. дні	1,44
S3.3.2	у сільській місцевості	1064	5 роб. днів	1,87
S4	Перевірка лічильника	5612	20 днів	5,58
S5	Розгляд звернень/скарг/претензій споживачів:	28994		8,43
S5.1	розгляд звернень/скарг/претензій споживачів	23687	30 днів	8,77
S5.2	розгляд звернень/скарг/претензій споживачів (якщо під час розгляду звернення необхідно здійснити технічну перевірку або провести експертизу засобу обліку)	1406	45 днів	3,71
S5.3	розгляд звернень споживачів щодо перевірки правильності рахунка за послуги з розподілу електричної енергії	2308	5 роб. днів	4,88
S5.4	розгляд скарг (претензій) щодо якості електричної енергії	1461		12,42
S5.4.1	якщо вимірювання параметрів якості електричної енергії не проводяться	906	15 днів	8,78
S5.4.2	у разі проведення вимірювань параметрів якості електричної енергії	555	30 днів	18,35
S5.5	розгляд звернень Споживачів щодо відшкодування збитків, завданих унаслідок недотримання ОСР показників якості електропостачання	132	30 днів	14,48
Разом	Разом	104512		5,02